

VALENCIÀ: LENGUA I LITERATURA

2n curs d'ESO

Josep Martines (Coordinador)
Josep E. Escolano
Jaume Fornés
Caterina Martínez
Rosabel Roig

Disseny coberta: Nina Lloréns

Il·lustracions i maquetació: Esperança Martínez

© Tabarca Llibres, S.L.

© Josep Martines (coordinador)
Josep E. Escolano
Jaume Fornés
Caterina Martínez
Rosabel Roig

I.S.B.N.: 978-84-8025-409-0

Dipòsit Legal: V-506-2016

Edita:

Tabarca Llibres, S.L.
Av. Ausiàs March, 184
Tel.: 963 186 007
www.tabarcallibres.com
46026 • VALÈNCIA

Imprés:

Artes Gráficas Alcoy, S.L.U.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra sols es pot realitzar amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Si necessita fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, s'ha d'adreçar a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

ÍNDIX

UNITAT 1	L'ESPORT: PARTICIPAR, COMPETIR, GAUDIR.....	10
UNITAT 2	DEL ZOÒTROP AL 3D, LA MÀGIA DE L'ANIMACIÓ.....	34
UNITAT 3	CONEIX EL FUTUR I SERÀ TEU	62
UNITAT 4	QUINA CARA QUE FAS!	88
UNITAT 5	AMICS I COMPANYS!	114
UNITAT 6	POLS D'ESTRELES	144
UNITAT 7	A L'ESTIU, TOT LO MÓN VIU!	170

Índex de Continguts

	I. CONTACTE	II. COMUNICACIÓ	III. LITERATURA
UNITAT 1	L'ESPORT: PARTICIPAR, COMPETIR, GAUDIR	• L'entrevista administrativa o laboral • El reportatge	• Els gèneres literaris
UNITAT 2	DEL ZOÒTROP AL 3D, LA MÀGIA DE L'ANIMACIÓ	• Una de cinema: tema i argument • El cinema d'animació	• Els textos narratius (1): el conte • Tipus de contes
UNITAT 3	CONEIX EL FUTUR I SERÀ TEU	• Els textos predictius: l'horòscop i l'oratge	• Els textos narratius (i 2): la novel·la • Gèneres de la novel·la • Els diferents tipus de narradors • Els diàlegs • Els nostres novel·listes
UNITAT 4	QUINA CARA QUE FAS!	• El text descriptiu: el retrat	• La descripció literària: el retrat i l'autoretrat

IV. SOM IGUALS: SOM DIFERENTS	V. CONEGUEM LA LLENGUA	VI. TALLER DIGITAL
Les persones: éssers que es comuniquen	Lèxic Els estris de l'esport El llenguatge del futbol Polisèmia i monosèmia (1) Morfologia i sintaxi Les categories gramaticals L'oració (1): components de l'oració (subjecte i predicat) Ortografia i fonètica L'alfabet: lletres i dígrafs Els signes de puntuació (1): el punt, la coma i el punt i coma	Collage d'esports Booktrailer Miniquest: «Reporters d'actualitat» Portafoli de lectura 2.0 Test final
L'ús de la llengua: una realitat diversa. La variació (1)	Lèxic Els oficis La polisèmia (i 2) i la precisió en l'expressió Morfologia i sintaxi L'oració (2): components de l'oració (el sintagma nominal i el sintagma verbal) El complement del nom (CN) Els pronoms personals forts Ortografia i fonètica La correspondència entre so i grafia: les consonants Els signes de puntuació (2): els dos punts i els punts suspensius	Realitat Augmentada al teu abast! Cacera del tresor: «Lectors i escriptors digitals i "especials"» Stopmotion Al voltant del cinema Test final
La variació (2): els registres lingüístics: col·loquial, mitjà i formal	Lèxic Els noms dels signes del zodíac Els vents del món i els fenòmens meteorològics L'homonímia: paraules homòfones i paraules homògrafes Morfologia i sintaxi L'oració (3): les classes d'oracions segons el predicat Els pronoms febles (1): <i>em, et, es, ens i us</i> Ortografia i fonètica La síl·laba: síl·laba tònica i síl·laba àtona La diftongació: diftong i hiat Les normes d'accentuació L'ús de la dièresi	Avatars predictius Miniquest: «Un recorregut històric per les nostres novel·les» Test final
La variació (3): La variació social: els argots	Lèxic Les parts del cos i la roba L'antonímia Morfologia i sintaxi L'oració (4): les classes d'oracions predicatives Els complements verbals (1): el complement directe (CD) Els pronoms febles (2): els pronoms febles de complement directe Ortografia i fonètica El vocalisme: vocals obertes i vocals tancades Els signes de puntuació (3): el parèntesi i el guió	Autoretrat digital Cacera del tresor: «La moda digital» Test final

	I. CONTACTE	II. COMUNICACIÓ	III. LITERATURA
UNITAT 5	AMICS I COMPANYS!	• El diari personal • Tipus de diaris	• La poesia • La poesia narrativa i la poesia lírica • L'art de fer i de recitar poemes
UNITAT 6	POLS D'ESTRELES	• La biografia	• El teatre (1): molt més que literatura • Els actors i les arts escèniques • El text teatral. Les acotacions
UNITAT 7	A L'ESTIU, TOT LO MÓN VIU!	• El text argumentatiu	• Teatre (i 2): dels orígens a l'actualitat

IV. SOM IGUALS: SOM DIFERENTS	V. CONEGUEM LA LLENGUA	VI. TALLER DIGITAL
• La variació (4): la variació geogràfica • Els dialectes (1)	Lèxic • Les parts del dia • La sinonímia (1) Morfologia i sintaxi • L'oració (5): les classes d'oracions segons l'actitud del parlant • Els complements verbals (2): el complement indirecte (CI) • Morfologia verbal (1): revisió dels verbs irregulars • Els interrogatius Ortografia i fonètica • L'ortografia de <i>m, n, ny, ll, i</i> • Els signes de puntuació (4): la interrogació i l'exclamació	• Àlbum de fotos digital • <i>Miniquest</i>: «Artistes i poetes» • Test final
• La variació (5): la variació diacrònica • La llengua al llarg del temps	Lèxic • La sinonímia (i 2): els geosinònims Morfologia i sintaxi • Els complements verbals (3): els complements circumstancials (CC), el complement agent (CAgent) i els complements de règim verbal (CR) • Els pronoms febles en funció de CC • Morfologia verbal (2): revisió dels temps del passat Ortografia i fonètica • L'apostrofació i la contracció • Els signes de puntuació (i 5): les cometes	• Una foto original • Cacera del tresor: «Vivint el teatre» • Test final
• La variació estàndard	Lèxic • Els manlleus i els barbarismes lèxics • El vocabulari especialitzat Morfologia i sintaxi • L'oració (6): les oracions atributives • L'oració (i 7): les oracions compostes • Els complements verbals (i 4): els complements atributius i el complement predicatiu • L'adverbi • Morfologia verbal (3): revisió del present d'indicatiu i del present de subjuntiu Ortografia i fonètica • El guionet • La fonètica sintàctica: els enllaços, els emmudiments i les sonoritzacions	• Codis QR en valencià • <i>Miniquest</i>: «Una visió multimèdia del teatre» • Test final

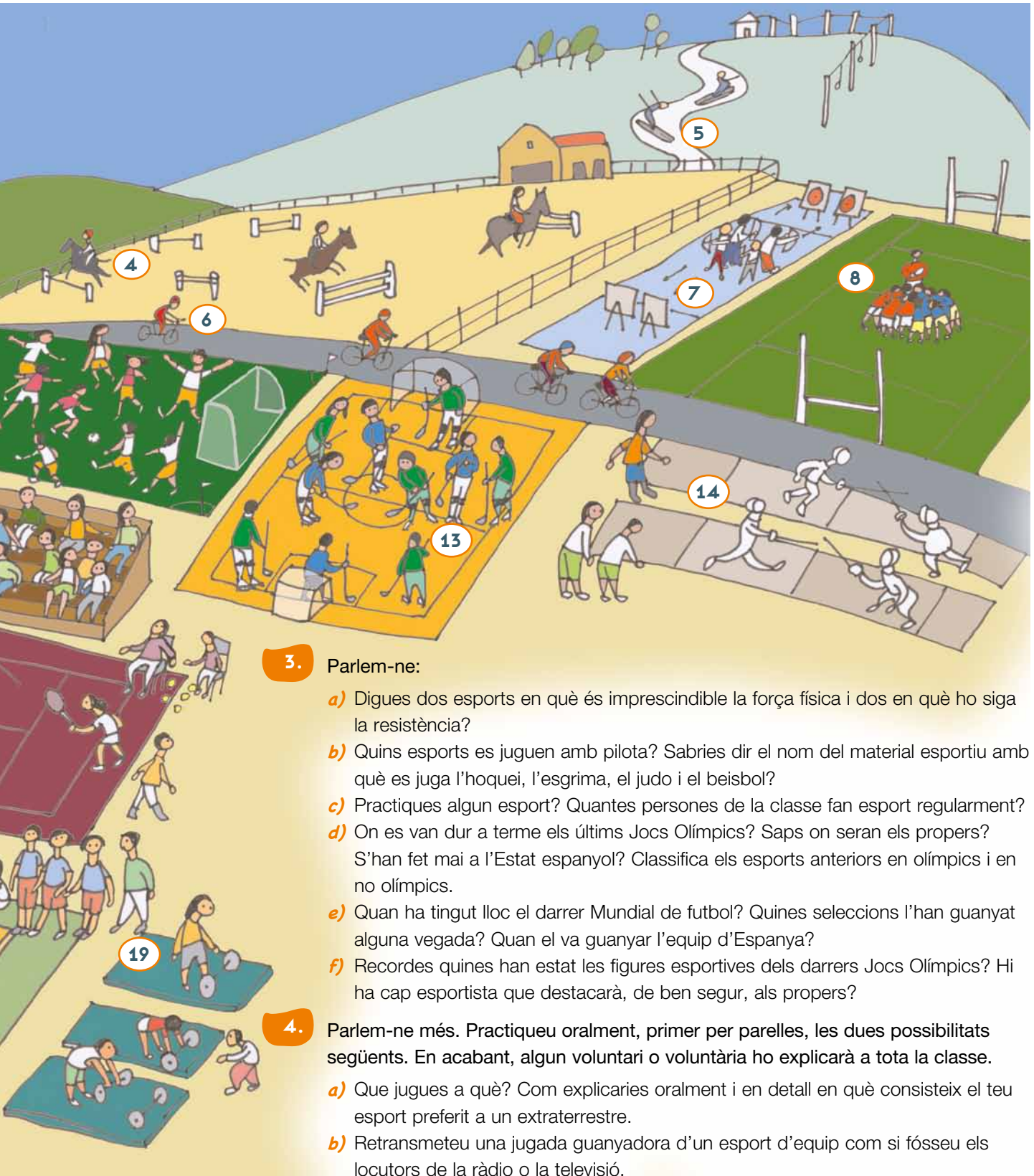
L'ESPORT: PARTICIPAR,

1. Observeu amb deteniment la imatge i anoteu al vostre quadern els 20 noms dels esports que practiquen els personatges del dibuix.

2. Escolteu l'àudio i digueu quin esport es practica en cada tall.

COMPETIR, GAUDIR

3. Parlem-ne:

- a) Digues dos esports en què és imprescindible la força física i dos en què ho siga la resistència?
- b) Quins esports es juguen amb pilota? Sabries dir el nom del material esportiu amb què es juga l'hoquei, l'esgrima, el judo i el beisbol?
- c) Practiques algun esport? Quantes persones de la classe fan esport regularment?
- d) On es van dur a terme els últims Jocs Olímpics? Saps on seran els propers? S'han fet mai a l'Estat espanyol? Classifica els esports anteriors en olímpics i en no olímpics.
- e) Quan ha tingut lloc el darrer Mundial de futbol? Quines seleccions l'han guanyat alguna vegada? Quan el va guanyar l'equip d'Espanya?
- f) Recordes quines han estat les figures esportives dels darrers Jocs Olímpics? Hi ha cap esportista que destacarà, de ben segur, als propers?

4. Parlem-ne més. Practiqueu oralment, primer per parelles, les dues possibilitats següents. En acabant, algun voluntari o voluntària ho explicarà a tota la classe.

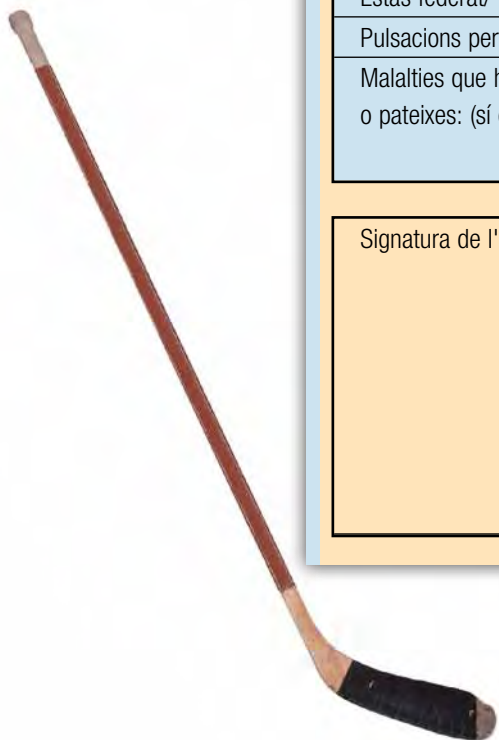
- a) Que jugues a què? Com explicaries oralment i en detall en què consisteix el teu esport preferit a un extraterrestre.
- b) Retransmete una jugada guanyadora d'un esport d'equip com si fosses els locutors de la ràdio o la televisió.

FES ESPORT, GAUDEIX LA VIDA

1. Inscriu-te als campionats escolars emplenant una fitxa com aquesta:

foto		GENERALITAT VALENCIANA LLICÈNCIA ESPORTIVA		JOCS ESPORTIUS DE LA COMUNITAT VALENCIANA	
Cognoms		Nom			
Data de naixement					
Lloc de naixement					
Adreça actual					
Estudia a		Curs			
Pes		Alçada			
Esports als quals sol·licites la inscripció					
• atletisme • tennis • voleibol		• ciclisme • rem • gimnàstica		• natació • esquí aquàtic • handbol • bàsquet • futbol • pilota valenciana	
Esports que practiques					
Estàs federat/-da?		En què?			
Pulsacions per minut					
Malalties que has patit o pateixes: (sí o no)	Pallola o xarampió Pigota o verola Tètanus Poliomièlitis Anèmia Pneumònia Al·lèrgies Altres				
Signatura de l'esportista	Autorització mare/pare o tutor Signatura	Centre - Entitat			
		Segell			

2.

- trenta-cinc
- carrer
- videojocs
- Bon dia
- Jo visc
- vas nàixer
- les vostres dades
- tretze
- Jocs escolars
- campió
- esports
- anys
- alçada
- cinquanta-cinc
- Com et dius?
- a les proves
- et dius
- esport
- institut
- cinqué

Completa amb les paraules que trobaràs al requadre l'entrevista que van mantenir la funcionària de la Conselleria, el Xufa i la seua amiga Laia Quinacanya el dia que van anar a inscriure's als jocs esportius escolars. Després representeu el diàleg.

FUNCIONÀRIA: Bon dia.

LAIA I EL XUFA: Veníem a inscriure'ns als

FUNCIONÀRIA: Molt bé. Només m'heu de donar Qui comença?

LAIA: Jo mateixa.

FUNCIONÀRIA:

LAIA: Laia Verdú Sala. Però em pot dir Quinacanya. M'ho diu tothom.

FUNCIONÀRIA: Quants tens? I on?

LAIA: Acabe de fer-ne Vaig nàixer a Altavix, a Elx, al Baix Vinalopó.

FUNCIONÀRIA: I on vius i què estudies?

LAIA: a Mutxamel, al Jaume I, número pis esquerra. Però faig segon ací, a l'..... de Sant Joan, amb el meu amic Xufa.

FUNCIONÀRIA: Quins practiques?

LAIA: Bàsquet i natació.

FUNCIONÀRIA: Quina i quin pes fas?

LAIA: Jo faig un metre seixanta-cinc d'alçada i quilos de pes.

FUNCIONÀRIA: Perfecte. I ara et toca a tu. Com?

EL XUFA: Jordi Sala i Torregrossa, àlies el Xufa.

FUNCIONÀRIA: (*mirant cap a les butxaques del Xufa*) Molt bé amic Xufa, i quin sols practicar? No em diràs que fas curses de sargantanes?

EL XUFA: No senyoreta, no. Jo em dedique a coses molt més serioses. Sóc comarcal de: no hi ha qui em guanyi!

L'ENTREVISTA ADMINISTRATIVA O LABORAL

L'entrevista administrativa o l'entrevista laboral és un tipus de text conversacional on predomina l'ús d'un llenguatge mitjanament formal. En aquest tipus d'entrevista s'obtenen les dades personals, els coneixements i les aptituds de l'entrevistat, amb l'objectiu de seleccionar els candidats adequats per a un lloc de feina.

3.

Per parelles, adopteu el paper de funcionari i d'esportista i feu-vos l'entrevista d'inscripció a l'esport que preferiu segons la fitxa que heu emplenat a l'activitat 1. Una vegada hageu adoptat i hageu intercanviat els dos papers, representeu davant la classe el diàleg.

El futbol, una passió planetària

4. Et torna boig, l'odies o simplement passes del futbol? Per què? Feu una votació a la classe. Quants futbolistes famosos ets capaç de dir? En quins equips juguen o jugaven?

5. Tant si us agrada com si l'odieu, aquest «esport-negoci-espectacle» és difícil o impossible d'ignorar. Llegiu la *introducció* (pàg. 14) i la *conclusió* (pàg. 16) del reportatge «O jogo bonito» i responeu les preguntes següents:

- Quines dades sorprenents s'hi esmenten?
- Per què s'hi diu que és un joc molt simple?
- Quins noms de jugadors hi apareixen? Quina característica tenen en comú?
- En quin lloc es refereixen al futbol com al *joc bonic*?

6. Al segon paràgraf de la lectura, «Com es juga», es descriu en què consisteix el futbol. Pots explicar alguna altra regla del joc que no s'haja dit, com per exemple el *fora de joc*, la *sacada de banda*, el *penal* o el *córner*?

7. Llegiu ara l'apartat «Els orígens» i contesteu:

- Què era el *Ts'u Chü*?
- Quins foren els primers països a jugar alguna mena de futbol?
- Com era el futbol de Carnaval?
- Quan, qui i on es van fer les regles inicials del futbol?

8. A l'apartat «L'estat espanyol» apareixen les dates següents, explica que són.

- a) 1878 b) 1889 c) 1899 d) 1902

9. Llegiu ara «El futbol arreu del món» (pàg. 16). Completeu les frases primeres i responeu les preguntes següents.

- Europa és el dels clubs professionals més rics.
- Molts d'ells van eixir de la més de les misèries.
- Sud-àfrica fou l'..... de la 2010 World Cup que va guanyar l'equip d'Espanya.
- La passió pel futbol ha augmentat en les últimes dècades a la Xina.

- Com i on s'ha incrementat l'interès pel futbol?
- Com es diu el futbol a Amèrica del Nord? Per què?
- Quins són els esports reis a l'Índia i a Pakistan? Per què deu ser això?
- Com és que alguns països de l'Orient Mitjà inverteixen tant en el futbol?

O jogo bonito

En els últims 120 anys el joc del futbol ha canviat totalment el món de l'esport, dels mitjans de comunicació i del lleure. A futbol, hi juguen arreu del món més de milió i mig d'equips i més de 300.000 clubs. Va veure la final de la Copa del Món un nombre increïble d'espectadors: 8 de cada 10 de tot el món! Com diuen al Brasil i sempre li agrada de repetir a Pelé, *O rei*, és *O jogo bonito*, el joc més bonic.

Per Marina Trencalpeu

Pelé regatejant a un defensor durant el Malmö FF-Brasil, maig 1960.

COM ES JUGA

El futbol (de l'anglès *football*, 'pilota de peu') és un esport d'equip jugat entre dos equips d'onze jugadors amb una pilota esfèrica. Es juga en un camp rectangular de gespa natural o artificial, amb una porteria a cada un dels costats del camp. L'objectiu del joc és introduir la pilota dins de la porteria contrària (*marcar un gol*), impulsant-la amb el peu o amb qualsevol altra part del cos, excepte les mans. Un dels onze jugadors de cada equip, que rep el nom de porter, és l'únic que pot tocar la pilota amb les mans.

ELS ORÍGENS

Cal remuntar-se a la Xina de la dinastia Han, fa 2.200 anys, per trobar **la prova** més antiga d'aquest esport de masses. Es tracta del *Ts'u Chü* que es practicava amb les mans i els peus d'una forma més o menys violenta com a mètode d'**ensinistrament** militar i on els espectadors apostaven grans quantitats de diners. En acabar, el capità de l'equip derrotat era castigat i **flagel·lat** en públic.

"Cançó emperador Taizu", l'emperador Taizong, primer ministre Zhao Pu i altres ministres estaven jugant cuju.

Jocs similars van ser jugats pels romans i pels indis nord-americans. Al segle VIII el joc ja havia arribat a Anglaterra on el «futbol batalla campal» esdevingué salvatgement popular. Hi prenen part una gran munió de jugadors i les porteries podien estar separades més d'un quilòmetre. Aquest joc, sovint violent i perillós, estava associat especialment amb el Carnaval i es va anomenar *futbol de carnaval*.

Gran Bretanya: Shrovetide Fut-Balle.

Però no fou fins al 1868 quan un grup d'estudiants universitaris d'Oxford i Cambridge, s'ajuntaren en un **pub** de Londres i formaren *The Football Association* que redactà les regles del joc. El 1903 es fundà la FIFA, que **s'adherí** al reglament vigent i des de llavors ha servit com a organisme **rector** de l'esport. La competició del

futbol internacional més prestigiosa és la *FIFA World Cup*, celebrada cada quatre anys.

The Official History of The Football Association by Byron Butler.

A L'ESTAT ESPANYOL

El futbol va començar a jugar-s'hi l'any 1873, a les Mines de Riotinto (Huelva) pels treballadors anglesos que hi havia. El 1878 es va fundar el club més antic de la Península ibèrica, el *Rio Tinto Football Club*, que es va refundar en el *Huelva Recreation Club*, el *Recre*, el 1889, format exclusivament per aquells jugadors forans. Mentrestant, a Bilbao, alguns futbolistes locals **reptaven** amb freqüència a jugadors anglesos residents, fins a fundar l'*Athletic Club* el 1898; i a Barcelona, un suís aficionat publicava el 1899 un anunci al diari, en el qual sol·licitava membres per a fundar un club. Un mes més tard, naixia el CF Barcelona i Hans Gamper es convertia en el seu fundador. Com a curiositat: aquell club va prendre els colors blau i grana pel fet que es va recórrer a un llapis blau i vermell per fer l'**esbós** de les samarretes. L'esbós va agradar i el club es va quedar amb els colors que l'ha fet famós.

Camp Nou, Barcelona.

A Madrid, el primer club del qual es té notícia va ser l'Sky, encara que després van aparèixer més clubs. Entre ells, el Madrid FC, cofundat curiosament el 1902, pels germans catalans Joan i Carles Padrós. Carles Padrós seria home clau per al desenvolupament i l'organització del futbol en els seus inicis a Espanya.

85

EL FUTBOL ARREU DEL MÓN

Europa: aquest continent és el bressol dels clubs professionals més rics: Manchester, Bayer, Milan, Madrid, Barça... són coneguts arreu del món. Allà on et trobes, siga a Bangkok, Botswana o Sebastòpol, sempre algú et preguntarà: «Madrid o Barça?».

L'Amèrica del Sud: els països sud-americans han donat el millor futbol i els més excelsos jugadors de la història. Molts d'ells van eixir de la més pregonera de les misèries i han emigrat als acabalats clubs europeus.

L'Àfrica: és una terra pobra en recursos econòmics però rica en talent. Allà milions de jòvens somien esdevenir jugadors professionals als rics club europeus. Sud-àfrica fou l'amfitriona de la 2010 World Cup que va guanyar l'equip d'Espanya. Fou un gran esdeveniment i l'espenta definitiva per al futbol africà.

L'Amèrica del Nord: aquest és l'únic continent on el futbol (allà en diuen *soccer*), és més practicat i popular entre les dones que no entre els hòmens. Encara que, d'ençà que es va fer el 1994 la Copa del Món als EUA, l'interès entre els xics no ha parat de créixer.

Futbol femení.

L'Àsia: la passió pel futbol ha augmentat vertiginosament en les últimes dècades a la Xina, al Japó i a Corea. Tanmateix, no tots els països comparteixen aquesta mateixa passió: l'Índia i el Pakistan s'estimen més el criquet, també britànic d'origen.

L'Orient Mitjà: països com l'Aràbia Saudita, Kuwait o Qatar inverteixen sumes enormes de diners en jugadors i en entrenadors.

Austràlia: en aquella illa continent, l'esport ha estat dominat pel criquet, el rugbi i el surf. No obstant això, des de la classificació per a la Copa del 2006, els australians s'han interessat molt més pel futbol.

UNA PASSIÓ PLANETÀRIA

El joc del futbol es practica a qualsevol lloc del planeta, però no sols en els normatius 120 m del terreny de joc, sinó també en bancals, en solars, en platges, en patis i en carrers. L'amor del món per aquest joc és simple, perquè el futbol és simple. Només cal una pilota, un terreny i dos pals. El grans jugadors de la història, com ara Maradona, Pelé o Messi, han desenvolupat les seues habilitats en terrenys erms i en carrerons apartats. És allí on va nàixer aquest esport i és per això que el futbol ha esdevingut una passió planetària.

10. Relaciona les paraules marcades en **fosforescent** en la lectura *O jogo Bonito* amb les paraules sinònimes següents.

*herba • redona • sublims • rics • croquis • l'índici • desafiaven
director • se sumà • bar • entrenament • assotat • oci*

11. **DISCUTIM-HO. QUÈ EN PENSEU?**

- El futbol «ha canviat totalment el món de l'esport, dels mitjans de comunicació i del lleure». Què vol dir aquesta frase del principi del reportatge?*
- Com és que als EUA el futbol femení és més popular que el masculí? A quins altres països creus que té també molt d'auge? I ací, creus que va en augment l'interés?*
- Per què vénen a jugar els futbolistes més importants a Europa?*
- Al món del futbol hi ha molts interessos econòmics, polítics i de poder. Què en saps?, què en penses?*

EL REPORTATGE

El **reportatge** és un gènere periodístic narratiu que pretén d'informar sobre uns fets que el reporter o reportera ha investigat o ha observat directament. Al contrari que en la notícia, la temàtica no cal que siga d'absoluta actualitat i l'autor/-a no intenta de ser completament objectiu/-iva. El contingut de l'article se sol subdividir en parts per aconseguir una claredat expositiva més gran.

RECERCA I EXPRESSIÓ

12. **QUINS REPORTERS FAREU?** Aneu al Taller Digital i feu de reporters a l'activitat 3.

13. Per equips. Trieu una de les opcions següents.

- Redacteu una crònica del partit que va jugar l'equip de la vostra classe contra un altre equip en les jornades olímpiques escolars.*
- Expliqueu amb l'ajuda d'un croquis com es juga l'esport d'equip que més us estimeu.*
- Inventeu i enregistreu la retransmissió radiofònica d'un partit de qualsevol esport que haja jugat la selecció de la vostra classe contra una altra.*
- Prepareu l'entrevista de faena entre un director de diari esportiu i un jove periodista que vol obtenir la seua primera ocupació. Representeu-la després.*

ELS GÈNERES LITERARIS

Els textos literaris se solen classificar en quatre gèneres: **narrativa**, **poesia**, **teatre** i **assaig**.

La **narrativa** conta la història d'un/-s personatge/-s que passa en un lloc i un temps determinats.

La **poesia** transmet les emocions i les sensacions de l'autor. El llenguatge és molt elaborat. Hi tenen molta importància certs recursos formals com el ritme, la rima i les figures retòriques.

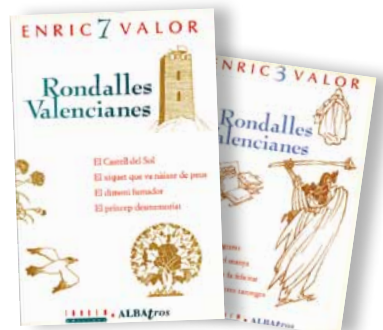
El **teatre** participa de la literatura i de l'espectacle. Com la narració té uns personatges que desenvolupen una història; però en el teatre, el diàleg és la tècnica bàsica. Com a espectacle, el teatre es realitza en un escenari i amb l'ajuda d'una escenografia i de la interpretació dels personatges.

L'**assaig** és un gènere en prosa que reflexiona sobre temes d'actualitat o d'interès universal. Sol presentar una estructura argumentativa, constituïda per introducció, exposició de fets, arguments i conclusió.

1. Indiqueu a quin gènere literari deu pertànyer cadascun dels títols dels llibres següents:

- El poema de la rosa als llavis*, Joan Salvat-Papasseit, Ed. Ariel, 1985
- L'illa del tresor*, Louis Stevenson, Ed. Columna, 2009
- Llibre de meravelles*, Vicent Andrés Estellés, Ed. 3i4, 1980
- Rondalles valencianes*, Enric Valor. Ed. Tàndem, 1987
- El modernisme literari i altres assaigs*, Joaquim Marco, Edhasa, 1988
- Comprendre la comunicació*, Sebastià Serrano, Ed. Proa, 1986
- Tirant lo Blanc*, Joanot Martorell, Ed. Bromera, 1990
- Poesies*, Ausiàs March, Bancaixa, Obra social, 1995
- Sainets del segle XIX*, diversos autors, Ed. 62, 1978

2. Feu una composició breu de cada gènere seguint les indicacions següents.

POESIA

a) Completeu la poesia següent.
Fixeu-vos en la rima:

PARAULES A L'AMADA

Et vull. Te tinc dins del
Per què et vull? -Per què et volia.
Et porte al com la flor
Perennal, no la d'un

Té igual que no et diga
d'aquesta Amor que em consum
Tu sempre la llum
que lllu com al llavi un bes.

Passa un dia i altre
i al pensament sempre et duc.
Traure't del cor no
I que et vull ja no sabràs

Car ets alta com estel
i aconseguir-te no
Tu vius digna dins del cel
Jo en la com un cuc!

Carles Salvador

NARRATIVA

b) Escriviu una narració seguint les respostes d'aquestes preguntes:

- 1) Qui protagonitza la història?
- 2) Com és?
- 3) On viu?
- 4) Amb qui viu?
- 5) Quin fet succeeix?
- 6) Per on transcorre la història?
- 7) Quins personatges coneix?
- 8) Com són?
- 9) Amb quins s'enfronta?
- 10) Com reacciona el protagonista?
- 11) Com acaba la història?

ASSAIG

c) Feu un breu escrit assagístic sobre els avantatges i inconvenients dels videojocs. Utilitzeu els arguments a favor i en contra que us donem i altres que se vos ocorreguen.

A FAVOR

- Són molt divertits.
- Són educatius.
- Familiaritzen amb la tecnologia.
- Transmeten valors com la creativitat, la competència...

EN CONTRA

- Enganxen, avicien.
- No aporten informació nova.
- Són uns jocs només mecànics.
- Transmeten valors agressius, poc solidaris, generalment de la cultura nord-americana i japonesa.

TEATRE

d) Escriviu una escena teatral a partir d'aquest acudit. Inventeu els diàlegs que falten.

Un home entra en una cafeteria i demana una ració de sardines en vinagre i un café amb llet. El cambrer s'estranya però li ho serveix.

L'home comença a mullar les sardines una a una en el café amb llet i se les menja.

El cambrer, realment sorprès, s'acosta i li diu: «Disculpe, però és la primera volta en ma vida que veig algú menjar sardines amb café amb llet».

El client alça el cap amb cara de fàstic i respon: «La primera i l'última perquè puag! És fastigós».

LES PERSONES: ÉSSERS QUE ES COMUNIQUEN

La possibilitat de comunicar-nos fent servir una llengua és, sens dubte, la característica més important dels éssers humans. Podríem dir que els humans som «éssers que parlen»: tenim la capacitat del **llenguatge**. Tots naixem amb aquesta capacitat i la desenvolupem per mitjà del contacte amb la societat (la família, els amics, l'escola, els mitjans de comunicació...).

En l'acte de la comunicació humana sempre hi ha els elements següents:

- ✓ **Emissor:** algú que emet, que envia un missatge o text.
- ✓ **Receptor:** algú que rep el missatge o text.
- ✓ **Missatge o text:** la informació, allò que volem comunicar.
- ✓ **Canal:** el mitjà, el suport per a la transmissió del missatge. Pot ser auditiu (en una conversa), visual (en un text escrit).
- ✓ **Context:** la situació en què es produeix la comunicació.
- ✓ **Codi:** el conjunt de signes i de regles de comunicació que formen cada **llengua** i que permet produir i interpretar un missatge. El codi lingüístic pot ser oral o escrit.

1.

Llig la postal següent i completa una fitxa com la següent:

Espot, 25 de juliol de 2020
Hola, Laia! Com m'agradaria que hagueres vingut! Açò és massa! Però... tia: estic cruixit. Ens fan alçar de bon matí. Ahir em van despertar a les set i mitja i no vam parar en tot lo dia: bicicletes, ràfting, muntar a cavall... Ai, però quin riure! Ah! I a la nit, en els jocs de campament, vaig conèixer una xica molt simpàtica. Ja t'ho contaré. Una abraçada.

L'any que ve te'n véns amb mi cap ací.

P.S.: Records a tota la colla.

Xufa

.....
 Laia Verdú Sala
 Rambla, 24, 2n, pta b
 03460 Sant Joan

 (l'Alacanti)

Emissor: Jordi el Xufa, la persona que escriu la postal.

Receptor:

Missatge:

Canal:

Context: l'emissor (el Xufa) passa les vacances fora i escriu a una amiga per explicar-li com li va tot; emissor i receptor es coneixen i entre ells hi ha confiança.

Codi: lingüístic: valencià.

2. Els elements de la comunicació influeixen sobre la manera d'expressar-nos en cada situació de la vida diària.

Observa les situacions següents i completa les fitxes que les analitzen.

SITUACIÓ 1

FITXA 1

Emissor: Un jove.
Receptor: Un senyor que passa pel carrer.
Missatge: L'emissor demana l'hora: «Perdone, podria dir-me quina hora és?»; el receptor respon: «Em sap greu, però no duc rellotge».
Canal: Oral.
Context: Són al carrer. L'emissor i el receptor no es coneixen. L'emissor ha de ser amable perquè no té rellotge i necessita saber l'hora; a més, és més gran que l'emissor. Tots dos s'expressen d'una manera formal.
Codi: Lingüístic (valencià).

SITUACIÓ 2

FITXA 2

Emissor: Una xica.
Receptor:
Missatge: L'emissor demana l'hora: «Xe, tu, quina hora és?»; el receptor respon: «No ho sé, tia. No porte rellotge».
Canal:
Context: Van cap a classe; sembla que són companyes. Com que es coneixen s'expressen sense gens de formalitat.
Codi:

SITUACIÓ 3

FITXA 3

Emissor:
Receptor: Una companya de classe.
Missatge:
Canal:
Context: Són a l'entrada de classe. L'emissor coneix bé el receptor. L'emissor tracta de convèncer el receptor perquè li deixi els apunts de matemàtiques. S'expressen d'una manera molt informal.
Codi:

3. Escriu amb el teu company/-a els textos següents i, després, analitza la situació comunicativa que reproduïsquen aplicant la fitxa de l'activitat 2. Convé que representeu les situacions a classe.

- Telefones als pares per dir-los que a la vesprada arribaràs una mica tard. Ells et demanen per què i tu els ho expliques.
- Ets en una ciutat que no coneixes i demanes a una persona que passa pel carrer on és l'estació d'autobusos.
- Un amic et diu d'anar al cine a veure una pel·lícula de guerra. A tu, no t'agraden aqueixa mena de pel·lícules i t'estimes més anar a passejar per la platja o per la muntanya...

LÈXIC

1. **ELS ESTRIS DE L'ESPORT**

Observa amb atenció aquests objectes i,

- a) Digues quin està repetit.
- b) Digues quin és l'intrús que no hauria de ser ací.
- c) Escribeu al teu quadern el nom dels objectes i escriu a la vora per a quin esport o esports és apropiat.

- 13 pilota de futbol
- patinet de rodes
- casquet
- casco de futbol americà
- xiulet
- bat
- raqueta
- monopati
- volant
- pilota
- taula de surf
- dard i diana
- arc i fletxes
- ulleres
- pilota de vaqueta
- raqueta
- sabates de pista de terra
- peses
- pilota de rugbi
- javelina
- patins i botes
- martell
- bandera a quadres
- ulleres i tub
- aixada
- pal de criquet
- estic
- volant
- quimono
- bicicleta
- pal

2. EL LLENGUATGE DEL FUTBOL

- a) Relaciona les paraules o expressions pròpies del llenguatge del futbol que corresponen a les definicions següents:

sacada de banda ◀ *engaltar* ◀ *internada* ◀ *penal* ◀ *fora de joc* ◀ *driblar*
estirada ◀ *córner* ◀ *refús* ◀ *derbi* ◀ *escaire*

- a) : treta des del cantó del camp de l'equip que ha llançat la pilota fora del terreny de joc per la línia de fons.
 b) : acció de colpejar la pilota en l'aire sense deixar-la botar.
 c) : penalització als jugadors que es troben per darrere la línia de joc.
 d) : acció defensiva que consisteix a allunyar la pilota de l'àrea pròpia.
 e) : acció en què el porter es llança en l'aire per tal d'aturar la pilota.
 f) : llançament de càstig, greu, que s'efectua des d'un punt marcat a l'interior de l'àrea de porteria.
 g) : acció de posar el baló en joc des de la banda quan la pilota ha eixit pel lateral del camp. S'efectua amb les mans.
 h) : acció en què el davanter irromp amb el baló en les proximitats de la porteria rival.
 i) : partit de màxima rivalitat.
 j) : angle superior de la porteria.
 k) : córrer portant davant la pilota sense perdre'n el control i esquivant les escomeses dels contraris.
- b) Fes una frase futbolística amb cadascuna de les paraules anteriors.

POLISÈMIA I MONOSÈMIA (1)

3. Llig les oracions següents.

Cap

- a) Em fa mal el **cap**.
 b) El **cap** de l'empresa m'ha desitjat Bon Nadal.
 c) El **cap** de Sant Antoni és a la Marina Alta.
 d) Gireu **cap** a l'esquerra.

Clau

- e) Deixa'm la **clau** del cotxe.
 f) Saps quina és la **clau** secreta.

Ploma

- g) M'han regalat una **ploma** d'or.
 h) Per Carnestoltes es va posar un barret de **plomes**.

Cap, **clau** i **ploma** tenen significats diferents en cadascuna de les frases anteriors. Quins? Explica-ho al teu quadern; si cal, consulta el diccionari.

CONEGUEM LA LLENGUA

Com has observat en l'activitat anterior, hi ha paraules com *cap*, *clau* o *ploma* que tenen més d'un significat. Aqueixes paraules són **polisèmiques**. Recorda que el prefix *poli-* significa 'més d'un, molts'.

La **polisèmia**, és a dir, la possibilitat que un mot tinga més d'un significat, és un fenomen molt corrent en totes les llengües.

4.

Les paraules següents són polisèmiques. Escribeu una frase amb cadascun dels significats que puguin tenir; consulta el diccionari si et cal.

ala

illa

fulla

caragol

gat

pont

Pot ocórrer que un mot només tinga un significat. És, en aquest cas, un mot **monosèmic**; recorda que el prefix *mono-* vol dir 'un'. La **monosèmia** és poc habitual en el vocabulari corrent; en canvi, és més usual en el llenguatge científic i d'especialitat. En aqueix llenguatge, cal que les paraules siguin precises.

MORFOLOGIA I SINTAXI

LES CATEGORIES GRAMATICALS

Les paraules es classifiquen en grups segons unes característiques formals comunes. Aquests grups s'anomenen **categories gramaticals** o **classes de mots**.

Analitzem les categories gramaticals de l'enunciat següent:

Ahir la meua veïna va anar a aquell cine vell i va veure dues pel·lícules de por molt interessants. Potser algun dia me les contarà.

- **Substantius** o **noms**: *veïna, cine, pel·lícules, por, dia*
- **Adjectius** qualificatius: *cine vell, pel·lícules interessants*.
- **Determinants**: articles determinats (*la meua*), possessius (*la meua*), demostratius (*aquell cine*), numerals (*dues pel·lícules*), indefinits (*algun dia*).
- **Pronoms**: *me les contarà*.
- **Verbs**: *va anar, va veure, contarà*.
- **Adverbis**: de temps (*ahir*), de quantitat (*molt*), de dubte (*potser*).
- **Preposicions**: *a, de*.
- **Conjuncions**: *i*.

5. Busca al diccionari la *definició* de cada *categoria gramatical* i anota-la al teu quadern.

- Substantiu o nom:
- Adjectiu qualificatiu:
- Determinant:
- Pronom:
- Verb:
- Adverbi:
- Preposició:
- Conjunció:

6. Classifica les paraules següents segons la *categoria gramatical* que corresponga. Si tens algun dubte pots ajudar-te amb el diccionari.

hui o avui ◀ alguna ◀ aqueixes (o eixes) ◀ escriure ◀ que
 clòtxina ◀ vull ◀ nosaltres ◀ feliç ◀ quatre ◀ lluny ◀ però
 vostres ◀ així ◀ sense ◀ he llegit ◀ samarretes ◀ teua
 lletjos ◀ li ◀ setze ◀ doncs ◀ per ◀ cor ◀ mai ◀ perquè
 llesta ◀ hi ◀ avorrit ◀ ens ◀ seuré

7. Digues la *categoria gramatical* dels mots que apareixen subratllats en les frases següents.

- a) Les amigues de ma mare li han fet un regal molt bonic pel seu aniversari.
- b) No m'agrada la Coca-Cola sense cafeïna.
- c) Demà faran l'estrena d'aquella pel·lícula que anunciaven tant.
- d) Sempre porta dos entrepanes enormes de formatge per a esmorzar.

8. Escriu una oració que continga les *categories gramaticals* ordenades de la manera següent.

P. ex.: Verb, adverbi (quantitat), substantiu → Tinc molta fam.

- a) Determinant (possessiu), substantiu, verb, preposició, substantiu. →
- b) Adverbi (de temps), verb, adverbi, preposició, substantiu. →
- c) Adverbi (de negació), pronom, verb, adverbi (quantitat). →
- d) Pronom, verb, adverbi. →

9. Completa les oracions següents amb la paraula que convinga en cada cas i digues a quina *categoria gramatical* correspon.

- a) He tardat tres a fer els exercicis de llengua.
- b) M'he comprat un jersei en les rebaixes.
- c) No he pogut estudiar per a l'examen de demà.
- d) El amic Alfred un article al periòdic de l'institut.
- e) jo vaig anar a un cine d'estiu.
- f) No recordava si havia quedat tu.
- g) M'han dit Joana ha tingut un accident.

L'ORACIÓ (1): COMPONENTS DE L'ORACIÓ (SUBJECTE I PREDICAT)

Una **oració** és una paraula o un grup de paraules que expressa un pensament complet, és a dir, que té una unitat de sentit. Les oracions han de portar, com a mínim, un verb conjugat. Són oracions, per tant, els exemples següents:

- *Vine!*
- *Acosta't fins aquí!*
- *Alina no ha vingut a classe.*

Els components de l'oració, és a dir les paraules o grups de paraules que formen l'oració, són el **subjecte** i el **predicat**.

P. ex.: La meua veïna trau el gos a passejar.

Subjecte

Predicat

El **subjecte** és l'element essencial de l'oració del qual es diu alguna cosa. El **predicat**, en canvi, és l'altre element essencial de l'oració que té com a funció dir alguna cosa sobre el subjecte. En l'oració anterior, *La meua veïna* és el **subjecte** perquè és de qui es diu el **predicat** *trau el gos a passejar*.

- Hi ha un tipus d'oració, com *Anit va ploure*, que s'anomenen **impersonals** (duen verbs impersonals, que com en l'exemple indiquen fenòmens atmosfèrics) i per tant **no** tenen **subjecte**.
- També hi ha oracions on el subjecte és **el·líptic** o **elidit**, és a dir, l'oració aparentment no té subjecte expressat però tothom sap quin és, p. ex. en *Ahir vaig anar al cine* no hi ha un subjecte explícit però sabem que és *jo*.
- Si l'oració té un sol predicat (és a dir, si només té un verb) diem que es tracta d'una **oració simple** (p. ex.: *Estic content*) i si en té més d'un (i per tant té dos o més verbs) l'oració és **composta** (*Estic content però no ballaré d'alegria*).

10.

Digues quins són els components bàsics (el subjecte i el predicat) de les oracions següents.

- Els gossos del meu veí lladren dia i nit.
- Xavier ha desbaratat l'ordinador.
- Ahir vam anar a una festa d'aniversari.
- On vau anar de vacances vosaltres?

11.

Digues quines oracions són impersonals i quines tenen el subjecte elidit.

- Ha telefonat vosté?
- Teniu deures per demà?
- Enyore l'estiu.
- Hui de matí feia molta calor.

12. Fes una oració simple, amb subjecte i predicat, a partir de les paraules següents.

P. ex.: Carne, viatjar (*Carne va viatjar l'any passat a Austràlia*)

- a) Nevar → b) Escriure → c) Els meus amics, ajudar →
d) Fer fred → e) Nadar → f) Nosaltres, comprendre →

13. Classifica les oracions següents en simples i en compostes.

P. ex.: *El circ xinès farà tres actuacions el cap de setmana* és una oració simple (només té un verb), en canvi *Estic trist però vull riure* és composta (té dos verbs: *estic* i *vull riure*).

- a) Enguany m'he llegit les lectures obligatòries abans de Nadal.
b) La pluja de tardor neteja l'atmosfera i beneficia els camps.
c) Sempre havia pensat que Joan guanyaria el premi.
d) Encara no he confirmat si aniré a l'excursió.
e) Viatja amb tren sempre que pot.
f) Ahir vaig tornar el llibre d'aventures a la biblioteca.

ORTOGRAFIA I FONÈTICA

L'ALFABET: LLETRES I DÍGRAFS

L'alfabet és el conjunt de **lletres** que fa servir una llengua.

A (a): *ahir*; **b (be)**: *bata*; **c (ce)**: *cama, cinc*; **d (de)**: *dur, verd*; **e (e)**: *elegant*; **f (efe o efa)***: *famós, tuf*; **g (ge)**: *gent, gol, ginebra*; **h (hac)**: *ahir, hui*; **i (i)**: *estiu*; **j (jota)**: *joc, pujar*; **k (ca)**: *kàiser*; **l (ele o ela)***: *fel*; **m (eme o ema)***: *mas, fem*; **n (ene o ena)***: *nas, estan*; **o (o)**: *por*; **p (pe)**: *sap, puc*; **q (cu)**: *quatre*; **r (erre o erra)***: *ram, fera*; **s (esse o essa)***: *sol, bes*; **t (te)**: *tres, pot*; **u (u)**: *pou*; **v (ve)**: *viure*; **w (ve doble)**: *kiwi*; **x (ics)**: *xoc, Xàbia, èxit, taxi*; **y (i grega)**: *whisky*; **z (zeta)**: *ozó, zoo*.

Ací també hem d'afegir la lletra **ç** (ce trencada: *plaça*) que és la lletra **c** modificada. Les lletres **k** i **w** només apareixen en paraules d'origen estranger. La lletra **y** només apareix com a part del dígraf **ny** o sola en paraules d'origen estranger.

Els **dígrafs** i les **lletres compostes** completen el codi ortogràfic.

Gu (*guant*); **qu** (*perquè, aquí*); **ig** (*boig*); **tx** (*cotxe*); **tg** (*metge*); **tj** (*lletja*); **l·l** (*novel·la*); **tl** (*ametler*); **tll** (*enrotllar*); **ll** (*lluir, poll*); **tm** (*setmanal*); **tn** (*ètnia*); **ny** (*penyal, refrany*); **rr** (*carrer*); **ss** (*passió*); **tz** (*atzar*); **ix** (*caixa*); **ch** (*Domènech*)

* Fins al s. xx, el nom de les lletres *f, l, m, n, r* i *s* era en tot l'àmbit lingüístic *ef, el, em, en, er* i *es*.

14. Busca una paraula com a exemple per a cada lletra i per a cada dígraf.

15. Completa les paraules amb la lletra o dígraf que corresponga.

- a) La ___ei diu que ___alsevol persona té dret a un ___udici ___ust.
b) El teu ___ermà be___ó passe___ava pel ca___rer ma___or diumen___e pa___at.
c) Engua___ anirem am___ la co___a al ___oològic de Bar___elona per Se___ana Santa.
d) La fun___ió de teat___e comen___a d'una forma for___a estra___a.

ELS SIGNES DE PUNTUACIÓ (1): EL PUNT, LA COMA I EL PUNT I COMA

Quan escrivim, fem servir els **signes de puntuació** per a indicar les pauses i l'entonació que hem de fer en una lectura adequada d'un text. Fixa't en aquestes dues oracions:

- *La teua amiga ha arribat ja.*
- *La teua amiga, ha arribat ja?*

El significat d'aquestes dues oracions és diferent perquè hi hem emprat signes de puntuació diferents.

Els **signes de puntuació** també són elements de *cohesió textual*, és a dir serveixen per a organitzar les idees d'un text, per a fer la separació dels paràgrafs, etc. Un mateix text es pot puntuar de més d'una manera, segons la persona que l'escriu i segons el que vulga expressar.

Els signes de puntuació més importants són els següents: *el punt (.), la coma (,), el punt i coma (;), els dos punts (:), els punts suspensius (...), els parèntesis (), els claudàtors ([]), el guió (-), la interrogació (¿?) i l'exclamació (!) i les cometes («» o "").*

El punt

El **punt** serveix per a indicar una pausa llarga en la lectura o en la pronúncia d'una frase o d'un text. Després d'un punt sempre s'escriu amb majúscula.

- El **punt i seguit** s'empra per a separar oracions dins d'un mateix paràgraf que tracta sobre la mateixa idea.
- El **punt i a part** s'utilitza per a indicar que s'ha acabat un paràgraf (per tant, també hem acabat d'expressar una idea) i que en comença un altre (i per tant comencem a tractar una idea diferent).
- El **punt i final** marca el final d'un text.
 - *Hui m'he alçat enjorn. He desdijunat ràpidament i me n'he anat a l'institut. A mitjan matí m'ha telefonat Remei.*
 - *Demà farem un simulacre d'incendi per analitzar el pla d'evacuació.*

La coma

La **coma** serveix per a marcar una pausa més breu que el punt. Usem la coma en els casos següents:

- En les enumeracions: *Avui han faltat a classe Joana, Enric, Bàrbara i Miquel.*
- En els incisos, explicacions o aclariments: *Júlia, la teua cosina, vindrà demà.*
- En els vocatius, és a dir, quan ens dirigim a algú en segona persona: *Carme, en eixir tanca la porta.*
- Quan se suprimeix un verb: *Tu has dit que aniràs al cine i jo, també.*
- Quan es canvia l'orde habitual dels elements de la frase: *D'això, no volem saber-ne res.*
- Per a separar conjuncions o locucions conjuntives com *és a dir, per exemple, en canvi, per això, en efecte*, etc.: *Han tingut sort, en efecte, han guanyat el partit pels pèls.*

El punt i coma

El **punt i coma** indica una pausa més llarga que la coma i més breu que el punt. Fem servir el punt i coma en els casos següents:

- Quan volem indicar una pausa i ja hem emprat la coma: *Sense dir res, va agafar els llibres, les carpetes i els retoladors; després, va dir adéu i se'n va anar.*
- Quan volem separar oracions amb connectors com *ara però, encara que, per tant*: *L'hem convidat; però no ha volgut vindre.*

16. Posa els signes de puntuació (punt, coma o punt i coma) que convinga en les frases següents.

- L'arròs amb verdura porta carxofes faves flor-i-col alls tendres i pebrera
- He aprovat encara que m'esperava haver tret millor nota
- Dimarts que ve com et vaig dir no hi ha classe
- Anna acosta't un moment
- Dilluns tenim entrenament dimecres també
- Amb això no hi comptàvem
- Ahir vaig anar al cine Demà et contaré la pel·lícula ara estic cansat

17. Puntua el text següent.

LA CRÒNICA

PEPE MIRAVETE, Elx

Segona victòria consecutiva de l'Elx després que la setmana passada es desfés del Sabadell i a l'espera del derbi de la setmana que ve davant el València a la ciutat esportiva de Paterna El rival el Barça es va mostrar com un conjunt poregós i amb poca empenta i es queda sense la tercera posició que ocupava en la taula de classificació

Els blanc-i-verds saltaren al camp exercint una pressió asfixiant sobre un Barça impotent per a aturar el vendaval de joc local La victòria es va començar a forjar ben aviat, quan al minut sis el de la Foia connectava des fora de l'àrea un xut fort que entrava per l'escaire de la porteria rival

18. Dictat. Copia al dictat el text anterior. Fixa't bé perquè no et dictaran els signes de puntuació.

Comencem aquesta aventura digital. A la fi de cada unitat et plantejarem tasques noves amb les quals treballaràs amb recursos digitals per tal de crear, dissenyar, cercar i esbrinar.

Entra a la web <http://auladigital.tabarcallibres.com/> i cerca al TALLER DIGITAL d'aquest llibre i d'aquesta unitat les activitats següents:

Activitat 1: COLLAGE D'ESPORTS

TASCA: fer un collage digital a partir de fotos d'esports.

A la web t'expliquem com es pot crear un collage semblant a aquest:

El que has de fer:

1. Cerca a Internet o pren tu diverses fotografies sobre esports que facis, que t'agradien, que et sorprenguen!
2. A la web t'indiquem una aplicació web senzilla d'utilitzar per tal de fer el collage. Hauràs d'afegir-hi text que complemente les imatges.
3. Quan tindràs fet el collage, podràs desar la imatge obtinguda.

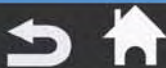
Activitat 2: BOOKTRAILER

TASCA: et proposem que facis en grup un vídeo amb format de *booktrailer* referit a un llibre de qualsevol gènere literari.

Què és un *booktrailer*? És un vídeo curt, semblant als que es fan de les pel·lícules, que promociona o anticipa un llibre.

A la web us en mostrem exemples i el procés detallat. De forma resumida aquest serà:

1. Triar amb el grup el llibre que voleu recomanar.
2. Abans de fer el vídeo, heu de fer un guió (pot ser en un full de paper), indicant quines escenes apareixeran, què contareu i qui, quin serà l'escenari, com anireu vestits, si posareu música, etc.
3. Fer el vídeo amb el mòbil, amb una càmera o amb una tauleta.
4. A classe podeu fer «una sessió de cinema» amb els *booktrailers* que hegeu elaborat.

Activitat 3: **MINIQUEST** «REPORTERS D'ACTUALITAT»

TASCA: et proposem ser reporter d'un prestigiós periòdic digital.

Què és una *miniquest*? És un tipus d'activitat de recerca a Internet que està formada per les parts següents: escenari, tasca i producte.

Entra a la web i segueix les indicacions de la *miniquest*. De forma resumida:

- 1. Escenari.** Imagina que treballes fa poc en un periòdic digital. Un dia, la directora et crida al seu despatx i et fa un encàrrec per a la celebració del 25é aniversari del periòdic. No pots fallar: és l'oportunitat de ta vida!
- 2. Tasca.** L'encàrrec és que faces el reportatge d'actualitat que sortirà a la portada del periòdic. T'indiquem pas per pas què cal fer.
- 3. Producte.** A la fi, tindràs el reportatge que t'han encomanat. Nosaltres et donem una plantilla per a fer-lo i t'orientem per completar-lo.

Activitat 4: **PORTAFOLI DE LECTURA 2.0**

TASCA: et proposem que et faces un portafoli de lectura amb recursos digitals.

Entra a la web i tria tot allò que necessites per a fer-te un portafoli de lectura que utilitzaràs al llarg del curs. A més, visitaràs un club de lectura 2.0 i podràs fer-te'n soci!

Activitat 5: **TEST FINAL**

TASCA: et proposem un test final sobre els continguts de la unitat...

Entra a la web i fes el test que hem elaborat per tal de veure el que has après.

COMUNICACIÓ I TEXTOS

L'**entrevista administrativa** o l'**entrevista laboral** és un tipus de text conversacional on predomina l'ús d'un llenguatge mitjanament formal. En aquesta entrevista s'obtenen les dades personals, els coneixements i les aptituds de l'entrevistat, amb l'objectiu de seleccionar els candidats adequats per a un lloc de feina.

El **reportatge** és un gènere periodístic narratiu que pretén d'informar sobre uns fets que el reporter o reportera ha investigat o ha observat directament. Al contrari que en la notícia, la temàtica cal que siga d'absoluta actualitat i l'autor/-a no intenta de ser completament objectiu/-iva. El contingut de l'article se sol subdividir en parts per aconseguir una claredat expositiva més gran.

LITERATURA

Els textos literaris se solen classificar en quatre gèneres: **narrativa**, **poesia**, **teatre** i **assaig**.

- La **narrativa** conta la història d'un/-s personatge/-s que passa en un lloc i en un temps determinats.
- La **poesia** transmet les emocions i les sensacions de l'autor. El llenguatge és molt elaborat. Hi tenen molta importància certs recursos formals com el ritme, la rima i les figures retòriques.
- El **teatre** participa de la literatura i de l'espectacle. Com la narració té uns personatges que desenvolupen una història; però en el teatre el diàleg és la tècnica bàsica. Com a espectacle, el teatre es realitza en un escenari i amb l'ajuda de l'escenografia i de la interpretació dels personatges.
- L'**assaig** és un gènere en prosa que reflexiona sobre temes d'actualitat o d'interés universal.

LES PERSONES I LES LLENGÜES

El **llenguatge** és la capacitat humana de **comunicar**-nos fent servir una **llengua**. Tots els éssers humans naixem amb aquesta capacitat i, després, la desenvolupen per mitjà del contacte amb la societat.

En l'**acte de la comunicació** intervenen els elements següents: l'**emissor**, el **receptor**, el **missatge**, el **canal**, el **context** i el **codi**.

El nostre ús de la llengua **varia** d'acord amb els elements que participen en l'acte de la comunicació.

CONEGUEM LA LLENGUA

Lèxic

- Els esports.
- El llenguatge del futbol.
- Polisèmia i monosèmia (l)
 - Les **paraules polisèmiques** són aquelles que tenen més d'un significat.
 - Les **paraules monosèmiques** són aquelles que només tenen un significat.

Morfologia i sintaxi

- Les **categories gramaticals** o **classes de mots** són les següents: **substantius** o **noms**; **adjectius** qualificatius; **determinants**: articles determinats (*la meua*), possessius (*la meua*), demostratius (*aquell cine*), numerals (*dues pel·lícules*), indefinits...; **pronoms**; **verbs**; **adverbis**; **preposicions** i **conjuncions**.
- L'**oració** (l): consta de **subjecte** (que pot ser elidit) i de **predicat**.

Fonètica i ortografia

- El **codi gràfic** de la llengua consta de **lletres** (*a, b, c, d...*) i **dígrafs** i **lletres compostes** (*tx, ig, ss...*).
- Els **signes de puntuació** serveixen per a indicar les pauses i l'entonació que hem de fer en una lectura adequada d'un text.

1. Digues el nom de deu esports olímpics i un objecte amb què es juga en cadascun.
2. Escriu un article sobre la història i l'evolució d'algun esport de 10-15 línies.
3. Defineix els gèneres literaris de poesia, de narrativa, de teatre i d'assaig.
4. A partir del que et suggerisca la paraula AMOR, escriu quatre petits textos (4 a 8 línies) de cada gènere: poesia, narrativa, teatre i assaig.
5. Escriu el missatge que pot anar bé amb aquestes situacions:

SITUACIÓ 1

Emissor: Un xic jove.
Receptor: Una dona més gran que l'emissor.
Missatge o text:
Canal: Oral.
Context: L'emissor i el receptor són veïns però no es coneixen. L'emissor no sap engegar l'escalfador de l'aigua. L'emissor demana al receptor si li ho pot explicar. El receptor li ho explica molt amablement. Els dos s'expressen de manera formal.
Codi: Lingüístic (valencià).

SITUACIÓ 2

Emissor: Un xic jove.
Receptor: Una xica de la mateixa edat.
Missatge:
Canal: Oral.
Context: L'emissor i el receptor són veïns; es coneixen des de fa temps. L'emissor no sap engegar l'escalfador de l'aigua. L'emissor demana al receptor si li ho pot explicar. El receptor li ho explica molt amablement. Els dos s'expressen de manera poc formal.
Codi: Lingüístic: valencià

6. Escriu tres frases en què utilitzes el vocabulari del futbol.
7. Quina diferència hi ha entre polisèmia i monosèmia? Posa'n dos exemples en cada cas.
8. Digues la categoria gramatical de les paraules següents:
aladroc - premeu - fort - cendrellosa - li - gens - perquè - sense
9. Digues quin és el subjecte i el predicat de les frases següents.

a) Enguany ha fet molt de fred en hivern.	b) Nosaltres anirem d'excursió diumenge.
c) Jordi i Anna estudien informàtica.	d) No vam ser nosaltres.
10. Subratlla les oracions simples.

a) Tinc fam perquè encara no he dinat.	b) No es pot fumar als llocs públics.
c) Demà vindrà el meu oncle de visita.	d) Entra i tanca la porta.
11. Completa amb la lletra o amb el dígraf que corresponga:
munta__a, despa__, anàli__i, anali__ar, bo__eria, bo__, compa__ió, co__egi
12. Posa el punt, la coma o el punt i coma segons convinga en cada cas.
 - a) En el paratge natural he vist ànecs llebres conills i peixos diversos.
 - b) Robert el meu germà m'ha telefonat.
 - c) Sembla que plourà hauré d'agafar el paraigua.
 - d) Encara no tinc divuit anys no obstant m'agradaria poder votar.